

Weltrusten; Wachten in de Tijd, Een vertaling van Doornroosje door studenten van het FMI

In haar dans 'De Tijd' maakt Betsy Torenbos ons duidelijk dat het leven een altijd doorgaand ritme vormt, in een afwisseling van actie en bezinning. Ze weet op intrigerende wijze, gesteund door de muziek van Louis Andriessen, het ritme van uit- en intreden te vertalen. Een Drentse kei hangt zwaar, eeuwig en onverzettelijk aan een touw boven de dansvloer en verbeeldt het niet te bevatten en alleen in het theater te verbeelden 'Altijd'. In dit 'Altijd' is wachten een daad.

Toen JCJ Vanderheyden in het derde kwart van de jaren 60 in de vorige eeuw zijn eerste werkperiode had afgerond met grote witte doeken voorzien van brede zwarte (of gele of blauwe) randen als poorten van het nu naar het straks (zijn luchtruimen en horizonnen van boven de Himalaya waren toen nog niet verschenen), besloot hij om zich te bezinnen door niets meer te doen, slechts stil te zitten, te wachten tot hij verder kon. 'Vervelen' noemde hij dat, maar dan vervelen als daad, als zinvolle bezigheid om door te stromen. En hij bouwde voor zich zelf een kleine tempel, een houten box met daarin een bank om op te liggen, waar hij precies op paste, en als dak één overkoepelend raam. Zo lag hij met als uitzicht de lucht omlijst door kruinen van bomen die aangaven in wat voor jaargetijde hij was. En hij wachtte tot hij verder kon.

Actief wachten is contemplatie, meditatie. De activiteit is gericht op leegte. om daarin hergeboren te worden. (" ... This is also similar to the idea of meditation, an almost motionless activity allowing the individual to think in clarity." (Camus))

Samen met Bea de Visser, semesterdocent, ontledden de studenten van de voortgezette opleiding MFA Theatervormgeving van het Frank Mohr Instituut (FMI) in een aantal ronde-tafelsessies op grond van Doornroosje de fenomenen *wachten* en *theater* en brachten deze in relatie tot elkaar. Wachten als element van lijden als voorwaarde voor contemplatie of creativiteit, voor inspiratie (Becket).

In een intensieve brainstorm van ettelijke dinsdagen vergeleken de studenten, geïnspireerd door de betekenissen van het sprookje, de fysieke lading van film met die van theater, de opeenvolgende fasen (en lagen) in de tijd, de positie van de individuele mens in de tijd, zijn behoefte iets daarin te vullen, het individuele proces van het wachten, het testbeeld als zinbeeld van het eigentijdse wachten, dood en zelfdood, de betekenis van tellen, getallen en reeksen, verlangen, utopie, vliegen, toekomst of vlucht...

Schrijvers daagden uit.... Wat beweerde Becket? Wat Camus? Maar ook Roland Barthes, de filosoof van de individuele verstilling die dat mooie relaas schreef over fotografie en dood? De groep koos voor Barthes. Barthes noemt de tijd de essentie van het wachten. Als je wacht is tijd een onveranderlijk iets dat je ondanks die onveranderlijkheid niet vast kunt pakken. Van deze tegengestelde conditie zijn wij, ('de mens') afhankelijk, want zonder tijd geen bestaan, zoals zonder tijd er geen wachten is. Is wachten de essentie van bestaan?

NWU is een gelegenheidsgezelschap van de voortgezette opleiding MFA Theatervormgeving van het FMI. Het gezelschap bestaat uit de studenten van deze opleiding die onder leiding van Bea de Visser in het eerste semester van het studiejaar

2005-2006 intensief hebben gewerkt aan de dramaturgische interpretatie van Doornroosje. NWU betekent Not Wearing Uniforms. In het project werd horizontaal samengewerkt, bestonden dus geen rangen en standen en gold het recht van de meest creatieve en betekenisvolle oplossing.

In de eerste periode werden vanuit de verschillende invalshoeken van de groep de verschillende lagen van het sprookje onder de loep genomen. Onder leiding van Bea werden diverse interpretaties verzameld, betekenissen ontleend en dramaturgisch neergezet. Wachten werd het thema. Doornroosje wachtte in in haar slaap op het verlossende moment van de aanraking waardoor nieuw leven zich aanbood. Wachten werd in vorige eeuwen een belangrijk literair gegeven. Maar ook in de werkelijke wereld werd wachten indringend dagelijks en zichtbaar, zoals in de asielzoekerscentra, vluchtelingenkampen en bij controleposten. Wachten gedreven door wanhoop en verlangen, als resultaat van politieke spanning en maatschappelijk onvermogen .

Het FMI is het Instituut voor voortgezet hoger Kunstonderwijs, Onderzoek en Nieuwe Media van de Academie voor Beeldende Kunst en Vormgeving Academie Minerva van de Hanzehogeschool Groningen. MFA theatervormgeving is de jongste opleiding van dit instituut. Deze voortgezette opleiding heeft, aangestuurd door kerndocent Mirjam Grote Gansey, als doel verdieping te geven aan de vormgeving van theater door scenografen af te leveren die in staat zijn verbeelding te verschaffen aan theater vanuit een grote kennis van de diverse verschijningsvormen van het theater zowel in zijn autonome als literaire hoedanigheid. De studenten komen van verschillende (bachelor)achtergronden zoals theaterschool, dansacademie, theatertechniek, theatervormgeving, beeldende kunst, grafische vormgeving en architectuur. Ze kozen voor de wens om hun kennis en kunde toe te passen in de wereld waar de illusionistische kant het leven overheerst; denken vanuit de verbeelding, werken aan een invalshoek waarin beeldende kunst en theater het gebied van de visuele vertolking betreden.

Hun belangstelling ligt dan ook van de autonome performance en het theaterbeeld tot de ontwikkeling van een volledig samengesteld theaterwerk.

Het is fantastisch dat Gerrit Timmers, een van de artistieke directieleden van het Onafhankelijk Toneel (OT), het idee van de groep omarmde en de gelegenheid gaf de productie uit te voeren in een van de zalen van het Rotterdams OT theater. Voor deze gastvrijheid dank ik hem en zijn organisatie want ze geeft ons de kans om te laten zien waar we mee bezig zijn.

De NWU groep (Yaron Abulafia, Kim Geerts, Melissa van Geldere, Wikke van Houwelingen, Marloes van der Hoek, Zuzana Hudekova, Marieke Küttschreuter en Franzis Wiese) bestaat uit bevlogen mensen. Stuk voor stuk kozen ze voor het theater omdat ze meer willen dan enkel beeld. Hun fascinatie wordt gevormd door de inhoud en de maatschappelijke spanning die die inhoud geeft. Zij willen werken met mensen, met de implicaties van het samen leven, met de filosofische lagen en psychologische geladenheid, en geven dat aan door de keuze van het onderwerp. Ik dank hen voor de inzet om hun vermogen aan te wenden tot dit resultaat.

De groep werd aangedreven door filmkunstenares Bea de Visser die als geen ander de kunst verstaat om de inhoudelijke gedachtengang in een groep als deze te ontwikkelen, te verdiepen en, ja, tot resultaat te brengen.

Petri Leijdekkers, directeur Frank Mohr Instituut

FRANK MOHR INSTITUUT | Institute for (Post)Graduate Studies and Research in the Arts and emergent Media of the School of Fine Arts and Design Academie Minerva – Hanze University Groningen | Radesingel 6, 9711 EJ Groningen | Phone: 0031 (0) 50 595 11 50 | Fax: 0031 (0) 50 595 11 99 | e.mail: fmi@org.hanze.nl | internet: www.mohr-i.nl